

Galéria umelcov Spiša predstaví tvorbu štyroch významných predstaviteľov geometrickej maľby na Slovensku – Štefana Balázsa, Márie Balážovej, Pavla Ruska a Adama Szentpéteryho. Druhá časť projektu Syntéza sveta s názvom Didaktický štvoruholník odprezentuje diferentné prístupy autorov.

Miesto / kontakt: **Galéria umelcov Spiša (GUS) – kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja,**
Zimná 46, Spišská Nová Ves, www.gus.sk

Názov výstavy: **Syntéza sveta: Didaktický štvoruholník**

Termín výstavy: **26. 11. 2025 – 22. 3. 2026**

Vernisáž výstavy: **streda, 26. 11. 2025 o 17.00**

Kurátorka výstavy: **Mgr. art. Katarína Balúnová, ArtD.**

Kontakt pre médiá: **Mgr. Lucia Benická, riaditel@gus.sk, 0948 882 717**

O výstave na webe: **<https://www.gus.sk/synteza-sveta-didakticky-stvoruholnik/>**

Autori: Štefan Balázs, Mária Balážová, Pavol Rusko, Adam Szentpétery

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, predstaví tvorbu štyroch významných predstaviteľov geometrickej maľby na Slovensku, ktorí počas dlhoročnej pedagogickej praxe vychovali niekoľko generácií umelcov. Jednotlivé autorské prístupy sa líšia inšpiráciou aj formálnym spracovaním, ostávajú však konzistentné vo význame vývoja geometrickeho umenia. Výstava je uvedená v rámci dramaturgického cyklu *Téma*. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Výstavu **Didaktický štvoruholník** možno vnímať ako metaforu pre súčasné chápanie a prax geometrickeho umenia, ktoré je integrálnou súčasťou slovenského výtvarného kontextu. Výstava ukazuje kontinuálny vývoj geometrickej abstrakcie ako dialektického procesu medzi univerzálnou formou a jej konkretizáciou, kde pedagogická angažovanosť umelcov významne prispela k prehĺbeniu tohto umenia v slovenskom aj medzinárodnom rámci súčasnej maľby.

Kurátorka výstavy Katarína Balúnová uvádza: „Vystavujúci autori reprezentujú individuálne cesty geometrickej expresie, ktorých odlišnosti sa prelínajú s podobnými východiskami a spoločným vzťahom ku geometrickým princípom. Tvorba **Štefana Balázsa** vychádza z presvedčenia o geometrii ako základnom princípe organizácie sveta. Jeho práce reflektujú odkazy modernizmu aj súčasnej abstrakcie, kde geometria slúži ako štrukturálny rámec pre skúmanie časových a priestorových dimenzií. Balázs redukuje geometrické prvky na ich elementárnu podstatu, čím konštruuje pravidlá poriadku medzi formou a priestorom. **Mária Balážová** rozvíja geometrickú abstrakciu ako metaforický a emocionálny priestor, v ktorom reflektuje osobné aj spoločenské otázky týkajúce sa žien, práce a identity. Jej tvorba stavia na postgeometrickej maľbe, prepojenej s fenomenologickou skúsenosťou priestoru a tela, čím vytvára napätie medzi pevnou štruktúrou a dynamikou individuálnej percepcie. Dlhodobu pracuje na cykle *Hadia geometria*, ktorý priniesol do slovenskej maľby fenomén sémantickej geometrie. **Pavol Rusko** vnáša do geometrickeho systému prvky rytmu a scitlivej variability, čím vytvára obrazy, ktoré evokujú pohyb a časovosť v pevne zadanom geometrickom rámci. Jeho práca osciluje medzi princípmi matematickej presnosti a poetikou organickej zmeny, čím reflektuje dynamiku súčasného sveta. V tvorbe Pavla Ruska je prvok opakovania a symetrie základným nástrojom kompozície. Opakujúce sa geometrické motívy vytvárajú rytmický efekt, kým symetrické usporiadanie dodáva dielam rovnováhu a odkazuje na metafyzické princípy. **Adam Szentpétery** využíva precíznu líniu a sofistikovanú farebnú harmóniu ako nástroj syntézy formy a významu, čím dotvára kontinuum modernistických i súčasných tendencií geometrickej maľby a op artu. Vo svojej tvorbe buduje komplexné obrazové štruktúry založené na rytmickom opakovaní horizontál, vertikál a diagonál, ktoré vytvárajú napätie a vizuálnu frekvenciu. Szentpétery kombinuje matematickú logiku s emocionálnou rezonanciou vytvárajúc vizuálnu poetiku nadčasovosti.“

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, patrí medzi najmladšie zberateľské inštitúcie v regióne, založená v r. 1987. Zameriava sa na profesionálne výtvarné umenie s prioritnou orientáciou nielen na spišský región: v poslednom desaťročí sa pôsobenie galérie rozširuje z regionálneho na širší národný a európsky priestor. Zberkový fond k 30. 12. 2024 tvorí 2 596 výtvarných artefaktov, časť z nich je prezentovaná v troch stálych expozíciách – *Terra Gothica*, *Jozef Hanula* a *Záhrada umenia*. Galéria realizuje množstvo sprievodných a edukačných programov v dialógu so zbierkou a aktuálnymi výstavnými konceptmi. V r. 2024 uviedla 20 výstav, prezentovala 121 vystavujúcich umelcov z 8 krajín, uviedla 110 programov, obohatila zbierku o 35 nových akvizícií, doplnila 229 knižných prírastkov a počas roka privítala cez 18 000 návštevníkov.